

# SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLVII (41)

Štev. (No.) 3

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

21. januarja 1988

## Kam pelje pot

Ko se je leto prevesilo iz 87 v 88, se kot ob milniku ustavimo in odahnemo — veselo ali žalostno, zaskrbljeno ali v strahu. Pot nas pelje neizprosno naprej, čeprav dobro vemo, od kod prihajamo in kaj hočemo.

Ozrmo se na preteklo leto s kratko analizo, tako med nami kot v Sloveniji. Mislim, da smo lahko veseli razvoja v slovenski družbi, čeprav se le počasi, počasi previja iz stroge diktature v željo po pluralizmu pri nekaterih. Vendar se v glavnem odpirajo okna: povprečni Slovenec je lahko lani o nas v Argentini zvedel več kot kdajkoli poprej. O nas so pisali obiskovalci iz domovine, Ognjišče, Družina, pozitivno je bila ocenjena dizertacija o naših arhitektih, Bernarda Fink je uspela s svojim petjem (in intervjujem v Delu), celo Delo je pošteno poročalo o Finkovem predavanju v Dragi.

Pa tudi v notranjem življenju družbe so se doma nadaljevali protesti za večjo svobodo, podrobneje in pravičneje so bile ocenjene naša dejanja med revolucijo, večje število oporečnikov išče bolj pluralistično družbo, partija je zgubila ves ugled in ne ve, kaj naj naredi.

In med našo skupnostjo v Argentini? Morda je najbolj značilno to, da smo sprejeli veliko prijateljskih obiskov, tako škofa, duhovnike in laike iz domovine, kot iz zamejstva — Primorske in Koroške — To nas je približalo ostalim Slovincem, bolj smo se čutili povezane z njimi, pa tudi oni so nam dali nov zagon pri ohranjanju jezika. V verskem pogledu smo pozdravili papeža Janeza Pavla II., v naši sredi pa katoliški shod. Izšla je tudi vrsta knjig, da tako nadaljujemo s svojo kulturno tradicijo, in v Dragi smo uspešno pred-

stavili svojo politično zasnovo in pogled na Slovenijo.

Lansko leto je bilo leto izmenjave in odprtja. In leto 1988?

Nihče ne ve, kaj nam bo prineslo. Želimo si vsega najboljšega, tako za nas kot za matično Slovenijo. A kaj bo, je velika uganka. Lahko le ugibamo, se pripravljamo in upamo.

Tu v Argentini spet pričakujemo obiske; nekaj mladih iz zamejstva je že izrazilo željo, da nas spoznajo. Kdo pride od doma, ne vemo. Upajmo, da bomo lahko v večjem številu tudi mi pozdravili papeža ob grobu sv. Heme sredi leta. Obeta se nam vrsta knjig in brošur, literarnih in političnih.

Kako se bo razvijalo doma, ne ve nihče, ne mi ne doma. Gotovo bo med kulturniki rasla zavest in hotenje svobodnega mišljenja, raziskavanja in pisanja. Kot vse kaže, si partija ne bo znala pomagati iz gospodarske in kulturne zadrege. A vemo, da pred občani doma stoji velika skala — ustavne spremembe. Do sedaj so se Slovinci jasno in enotno upirali novim ustavnim spremembam, ki hočejo okrnjevati slovensko samobitnost in samostojnost. A lahko se bojimo, da slovenski popravki ustave ne bodo sprejeti, vsaj glavni ne, in bodo tako v drugi polovici leta stali pred odločitvijo. In kaj bo tedaj? Če volijo za novo ustavo, bo revolta med ljudmi. Če volijo proti, bo lahko udar v Beogradu in v vojski. Ustavna kriza je pred vrati in odgovor nanjo imajo v Beogradu.

Upajmo, da bodo vsi pametni ljudje, ki želijo dobro slovenskemu narodu, skupno in enotno branili slovenski narod in ljudi pred vrnitvijo v temo najhujše partijske diktature.

Tine Debeljak ml.

## Skavti v Trstu

SLOVENSKA ZAMEJSKA  
SKAVTSKA ORGANIZACIJA

Iz preteklega in prihodnjega delovanja Slovenske zamejske skavtske organizacije naj omenimo le nekatere važnejše pobude.

7. novembra je bil pri Gabrovcu slovesen prestop 18 novincev roverjev in popotnic. To je zadnja a ob enem najbolj zahtevna stopnja poti, ki jo mora skavt opraviti. S podpisom smernic, ki si jih je za bodoče življenje sam izbral, se novinec roverpopotnica obveže, da bo zvesto izpolnjeval geslo najstarejše veje v organizaciji: SLUŽITI.

Prva letošnja seja deželnega vodstva SZSO je bila v Jamljah 19. novembra. Na dnevnem redu je bila določitev novega predsednika SZSO. Enoglasno je bil sprejet Mauro Leban, ki je tako prevzel mesto Marjana Jevnikarja. Ta bo v naslednjem letu opravil tajniško delo.

V nedeljo, 22. novembra, je bil v župnijski dvorani v Dolini poseben tečaj za voditelje. Zjutraj so bili na vrsti trije posegi: Marjan Jevnikar je predaval o sodobnosti Baden-Powellove vzgojne metode, Marjan Kravos o civilni in kazenski odgovornosti voditeljev in Franc Mozetič o potezah skavtskega voditelja. Vmes se je prisotnih 37 voditeljev udeležilo župnijske sv. maše. Popoldan pa je na temo Načrtovanje dela v skupini in podvigi govoril predstavnik italijanske AGESCI Dino del Savio. Tečaj na splošno, predvsem pa zadnje predavanje, je zelo precejšnje odobravanje prisotnih, ki so na posebnih anketnih polah izrazili veliko zanimanje za podobne pobude.

Že običajna božična sv. maša za vse skavtske organizacije v Trstu je bila letos v soboto, 12. decembra, v cerkvi Novega sv. Antona. Prisotnih je bilo približno 500 skavtov in

skavtinj, med katerimi je bilo tudi lepo število slovenskih članov. Obred je potekal dvojezično.

Poleg omenjene maše je bila tudi letos prilika za globlje doživetje božične skrivnosti.

Vse tri duhovne obnove so bile v Marijanišču na Opčinah.

V času božičnih počitnic pa bo poskrbljeno tudi za vzgojo in temeljitejšo izobrazbo vodnikov. Starejši fantje in dekleta v vodih bodo lahko poglabili svoje znanje in dobili novega zagona za nadaljnje delo na dveh vodniških tečajih, ki bodo v Dragi.

M. Kravos

## PISMO IZ SLOVENIJE

Dobili smo na vpogled pismo, ki ga je pisal sorodniku član partije!

„Pri nas zaenkrat ničesar ne manjka in živimo dobro, čeprav ne vsi. Tisti z nižjimi osebnimi dohodki ne živijo dobro in menda jih je vedno več takih. Mislim, da gremo gospodarsko podobno ali enako pot kot Argentina. Inflacija je naša največja nadloga. Zdaj že presega 170% uradno, najbrž pa je še večja in ni izgleda, da bi jo zaustavili. Iz take gospodarske krize in nestabilnosti seveda pride tudi do politične krize in vseh drugih problemov. Kar naenkrat imamo menda pojave in očitke nacionalizma, ker smo pač večnacionalna država. Nekateri so za „unitarizem“ (jugoslovenstvo), drugi za večjo samostojnost republik, „federalizem“. Točno in odkrito pa si še vedno ne moremo povedati, kaj kdo misli, ker toliko demokracije in svobode še ni. Še vedno so „tabu“ teme. Res pa je, da o marsičem že pišejo kritično v časopisih, o čemer prej ne bi smeli govoriti,

Dr. LUDVIK PUŠ

Sledeč svojim sredinskim mentorjem (sklicuje se na prof. Šolarja) Blažič zagovarja tezo, da so revolucijo in njeno krvoprelivanje zakrivil škof Rožman in voditelji katoliškega (klerikalnega) tabora, saj je škof ravnal „tako, ko da bi samo odigral vlogo po naprej napisanem scenariju“, da so „najbolj zagrizeni nasprotniki OF... le-to lahko označili za prikrito zaroto proti slovenskemu narodu“, namesto da bi sledili zgledu Edvarda Kocbeka in osvobodilno borbo OF na celi črti podprli ne pa odnose z njo „polarizirali do popolne nespravljenosti“. Torej so bratomornega spopada krivi škof in klerikalci, ne komunisti. Prvi pa zato, ker se niso priključili OF pod komunističnim vodstvom, marveč so se komunističnim načrtom, ki so jih s sigurnostjo predvidevali (kako pravilno je dovolj jasno razvidno iz sedanjega stanja v naši domovini) na celi črti uprli — ne z rožnim vencem,

DRUŠTVO SLOVENSKIH PISATELJEV

## Odprto pismo javnosti

Ob dnevu človekovih pravic 10. 12. odbor ugotavlja, da te pravice, katerih podpisnica in tudi deklarirana propagatorica pred svetovnimi forumi je Jugoslavija, naša država na svojem ozemlju še zmeraj krši z grobimi posegi v zasebni svet državljanov kakor tudi s segregacijo državljanov SFRJ po njihovem prepričanju in svetovnonazorskim pripadnostmi. Tako imenovani politični kriminal je še zmeraj osrednja postavka v delovanju organov pregona in sodstvenih organov, ki še kar naprej brez sramu pred svetovno in domačo javnostjo s tem atavističnim stalinističnim „pravnim“ izrazom označujejo tiste, ki ne spadajo v skrajno ozkosrčno zarisane meje, v katerih je dovoljeno državljanu te dežele misliti in delovati.

V zadnjih mesecih hoče policija ljudem, ki niso po volji oblastnikom, podtakniti kriminalne delikte. Tako je bilo uredništvo Katedre v Mariboru osumljeno, da je sodelovalo pri razpečevanju mamil. Ob tem slabem scenariju mariborskih organov pregona toliko bolj preseneča, da je tudi ljubljanska policija ravnala podobno, ko je 20. 11. 1987 ob pol štiri zjutraj na silo odprla vrata v sobo v hotelu Turist, kjer je prenočeval član našega društva Vinko

zanašajoč se samo na božjo pomoč, ampak s puško v roki, kot je tedaj zahtevala obramba zoper partizansko nasilje. Škof, ki mu avtor podtika tako sramotno vlogo igralca po vnaprej napisanem scenariju in voditelju katoliškega tabora obtožuje, da niso bili „sposobni dojeti položaja in niso znali ustvariti potrebnih strateških političnih osnov za uspeh.“ A nihče jih ne more delati odgovorne za največjo tragedijo v zgodovini naroda, kot njene začetne povzročitelje. Kdo je prvi sprožil strel na brata Slovenca?

Škofov upor zoper partizanstvo pod komunizmom je bil rojen iz njegove vrhovne pastirske dolžnosti, da brani vero in vernike pred brezbožnim marksističnim naukom ateizacije, ki ga je z zmago OF z gotovostjo predvideval in je bil prepričan, da je versko življenje trdna osnova za bodočnost naroda. Z govori v stolnici je dovolj jasno to stališče poudaril. Av-

tor se te temeljne substance škofovega ravnanja dotakne le mimogrede. Piše namreč: „Lahko da je bilo tudi veliko protiverskih osti v našem osvobodilnem gibanju, vendar v našem temeljnem, najbolj razširjenem razpoloženju zagotovo ni bilo zlovesče misli na kak protikrščanski in nasplo protiverski pogrom.“

Kakšna dialektika!

Kateri razsoden človek med Slovinci je kdaj mislil, da je protiverska naravnost OF temeljala na „našem“ najbolj razširjenem razpoloženju (partizanskih v znatni meri nasilno mobiliziranih množic), ne na stalinističnem brezbožnem vodstvu OF? Kaj je tako razpoloženje pri Kardelju in Kidriču pomenilo? Naj bi revija kot je Zvon ne dajala svojega prostora zofizmu te vrste! To niso resni argumenti. Zelo resno pa je grdenje škofa Rožmana, ki ga je težko braniti kljub jasni evidenci o upravičenosti njegovega upora zoper stalinistično OF, ker so škofijski dokumenti o njegovem ravnanju izginili.

Na koncu svoje dokaj obsežne, gostobesedne razprave Blažič resignirano zdihuje: „Bili smo obsojeni na nezadržno medsebojno iztrebljanje in masakriranje premagancev ob koncu vojne, in bili smo prisiljeni na dolgočasno, že nekaj generacij obstoječe življenje pod prisilo...“ Vendar je pri njem osvobodilni boj upravičen in ga dosledno zagovarja, čeprav danes ni več nobenega dvoma, da je bil to boj za oblast, nedeljivo oblast, ki še vedno traja in ji sedaj avtor nasprotuje in jo obsoja; da je pa do iztrebljanja in masakriranja premagancev prišlo, pa dela odgovorno ljubljanskega škofa in katoliški tabor s klerikalci na čelu, ki niso sledili Kocbeku in naj bi zato s svojim uporom polarizirali razvoj revolucije do nespravljenosti. Komunisti so vodili boj za svobodo, po Blažičevi logiki, in so njihovi politični umori, ropanje in požigi služili idealnim ciljem, škof in klerikalci pa so vse to spremenili v bratomorno državljansko vojno in revolucijo.

To je krivo, neosnovano in povsem zgrešeno preobračanje zgodovinskih dejstev, kar je treba javno ugotoviti, obsoditi in zavreči.

In, končno, še eno vprašanje: Odkod si je avtor izposodil avtoriteto za sledečo gorostasno insinuacijo, ko je zapisal: „Ali nam kdo danes pokaže kakšno prepričljivo zagotovilo, da se ta naša vojna ne bi končala s tako ali drugačno vrsto masakra premaganih — mogoče še bolj nekontroliranega, kakor so bili tisti, ki so se dogodili?“ Človeku se mora zdeti to namigavanje skrajno neodgovorno, kot so neodgovorna pogosta mesta v razpravi, ki govore, kako „sta si bili obe strani čudno podobni“ in kako bi s tem notranjim ujemanjem lahko odkrili neverjetne podobnosti v načinu mišljenja in delovanja in celo npravnstveno sorodstvo.

Postaviti komunističnega revolucionarja, ki mu je npravnstveno dovoljeno vse za dosego oblasti, v isto vrsto s katoliškim protirevolucionarjem, ki ga moralno vežejo božje zapovedi in prepovedi vsaj do znatne mere, kadar gre „za najbolj vidne nosilce ene in druge strukture“, je zame enostavno pobalinstvo. Nihče ni nikoli upravičen takšne primerjave podtkati vodilnim ljudem, med katere v svojem pisanju prišteva tudi ljubljanskega škofa.

Marsičem bi se še dalo oporekati, kar stoji črno na belem v Zvonu pod naslovom Dobljena vojna — izgubljeni mir, izbral sem le najbolj sporne in važne točke. Kar sem tu zapisal je posledica latinskega rekla: Dixi, et salvavi animam meam — Povedal sem in rešil svojo dušo.

K o n e c

Mogoče ne veste, da...

— da je za jesen prihodnjega leta predviden izid 2. dela knjige Staneta Kosa STALINISTIČNA REVOLUCIJA NA SLOVENSKEM, katere prvi del je izšel 1984...

MLADIKA (Trst) št. 9

Upravni odbor  
Društva slov. pisateljev  
Rudi Šelig, predsednik  
Komisija za zaščito  
mišljenja in pisanja pri DSP  
Veno Taufer, predsednik  
Milan Apih  
Milan Dekleva  
Peter Levec  
Dane Zajc  
Iz Dela, 7. decembra 1987

## Dediščina

Pričujoči članek smo dobili iz Slovenije s prošnjo za objavo. Ker dobro prikazuje mišljenje dela slovenske inteligence, ki je razočarana nad partijo, ga z veseljem priobčujemo. Ker pa vsebuje nekatere misli, s katerimi nismo soglasni, objavljamo na koncu članka naš komentar.

Že dlje časa razpravljamo o rešnični podobi škofa Rožmana, razburja nas tema o dachauskih procesih, o Golem otoku, narodni spravi... vrstijo se kongresi, pišejo se resolucije...

Revolucija, kontrarevolucija, zmagovalci in poraženci, banditi in klerofašisti, tolovaji in narodni izdajalci. Pišejo se teze in antiteze. Eni se na vse načine trudijo verjeti Marxovi črni bradi, drugi verjamejo svojemu religiozemu politiku ali pa nastopajo s stališči meščanskega liberalizma, z ene strani meje pa prišepetavajo, da bo boljše vizma kmalu konec in vztrajno preštevali napake in grozote ustvarjalcev nove domovine.

Kdo nam ponuja to dediščino in zakaj jo sprejemamo?

Od preteklosti ima navadno korist tisti, ki sedanost nima. Tem preteklost pogojuje sedanost in določa prihodnost. To so omenjeni zmagovalci in poraženci. Zmagovalci zato, ker jim vsi ne priznavajo njihove zmage in z njo tudi nimajo kaj početi, poraženci pa zato, ker svojega poraza ne priznajo, ker se fikcija sveta njihove mladosti ni uresničila. Generacija, ki se je vrnila iz gozdov, ni razdvajalo le nasprotje razredov. Nasprotje je bilo globlje: Brezbožni občutek zmage — kovati zgodovino prihodnosti in občutek izgubljenih let, umik iz zgodovine. Revolucionarni aktivizem in privatnost.

Zmagovalci so pričeli uredničevati tkim. znanstveni svetovni nazor, poraženci pa so prišepetavali, da je ideja fantastična in jo je zato nemogoče uresničiti. Minilo je štirideset let. Zrasla je generacija, ki z borbenimi izkušnjami nima nobene zveze razen balaste indoktrinacije in s tem zmedo. Prav tako so ji tuje protirevolucionarne ideje. Najprej zato, ker jih sploh ne poznajo, če pa že jih, nimajo v današnjem okolju in času z njimi kaj početi. Ob tem je tkim. znanstveni svetovni nazor dobil mladice, ki kažejo vizijo poti v moderno družbo.

Skupno vsemu političnemu življenju je, da odmeva v imenu ideje o bodočnosti in se ob tem napaja iz preteklosti. Politiki govorijo o svobodi v jutrišnjem svetu, za katerega je treba žrtvovati sedanost. Ravno ta

ko religiozni politiki udomačenih in uvoženih religij.

Izgleda, da drugače res ne more biti. Če naša prizadevanja namreč izhajajo iz ideje npr. brezrazredne družbe ali raja, potem postane ideja v družbenih odnosih dominantna, medsebojni odnosi sami pa nepomembni.

Ideje so vedno stvar preteklosti ali umišljene bodočnosti. Nikdar ni mogoče imeti ideje o sedanosti. Zato tudi človek, ki nosi v sebi idejo, sedanost ni sposoben zaznavati. Nič mu ne pomeni, zato tudi ne izbira sredstev, da bi uresničil idejo. Tako kot posameznik, tudi skupine bodočnost vzamejo v zakup, izvolijo interprete svetih tekstov ideologije in tako pobegnejo iz preteklosti v prihodnost. Vsaka akcija, ki izhaja iz ideje, je v naprej omejena na učinke. Ker ji do realizacije vedno nekaj manjka, rodi novo idejo — nasprotje. Toda to nikdar ne prinaša sinteze, temveč novo nasprotje. Ideje vedno rodijo nasprotja, in enotna, polna, cela akcija je mogoča samo, kadar ni nasprotij. Medtem pa je človek, ki ga imajo na skrbi, ki je bitje sedanosti, pozabljen. Občasno ga tolažijo z drobnimi senzacijami ter prireditvami, in da bo jutri, ko se bo uresničila njihova ideja, bolje. Ker so ljudi prej indoktrinirali z znano neumnostjo o boju nasprotij, ki v sintezi ustvarijo novo kvaliteto, jim nasedejo.

Zato smo priča dolgemu, praznemu teku kongresov, sklepov, resolucij... efektov, ki jih na drugi strani Cerkev, kot mati vseh nadzornih mehanizmov, prav dobro pozna, le drugače imenuje.

Upor tej klasiki je zatekanje v eksotiko — hipijstvo, komune, meditacije, punk, in druga iskanja svojega mesta v ekskluzivnosti, ki po navadi mine kot študentovsko pijančevanje, ker pač ne ponuja razpoznavnih znakov časti in prestiža.

Država zahteva državljanja in Cerkev zahteva vernika. Oboje je lahko biti. Pričneš z rdečo rutico in kurirčkov torbico, nadaljuješ kot socialistični mladinec in pozdravljaš štafeto palico, potem plačuješ samoprispevek in drugo ter hodiš na volitve. Ob tem še ministriraš in poješ na koru, redno izpolnjuješ obrede in pošlješ otroke k verouku... Okus posameznika pa je tisti, ki določa, kako učinkovito se je kdo vključil v obstoječi obrazec družbe.

Politika s svojimi efekti vpliva na človekovo vedenje in ravnanje. Manipulacija z efekti pa ne prinaša miru in reda v družbo. Ravno nasprotno — pogojuje nasprotovanje in

kaos. Življenje je namreč novit proce. Če to enoto razparceliramo na to in ono aktivnost, na službo in prosti čas, na javno in privatno, na šolo in dom, potem v najboljšem primeru ustvarimo nevrotičnega človeka, ki v stalnem konfliktu postane prazen in skriva svojo bedo za plitkimi frazami o domačem in tujem dogajanju ali pa se skriva v svet alkohola in drugih odvisnosti.

Politika je realnost, ki od zunaj vpliva na naše življenje in velja tudi obratno, da naše notranje življenje vpliva na realnost okoli nas. V življenju si zastavljamo vprašanja in dajemo odgovore. Oboji so pogojeni s stališči, s katerih nastopamo. Pri tem vprašanje že vsebuje odgovor. Tako vprašanje — kako — vsebuje politični odgovor — tako — metodo in sistem poti. S političnimi rešitvami pa je tako kot z ideologijo: vedno prezro sedanost! Politiki ni mar, kaj se danes dogaja (pa naj še o tem tako govori), ker je vedno usmerjena v bodočnost, jutri, ko naj bi se mir in sreča zgodila (pa se še nikdar nista). Če nam torej na eni strani ponujajo, naj ohranimo živce, da se bodo stvari že uredile, in na drugi strani pravijo, naj potrpite, ker enkrat tako vse mine, potem imamo na voljo dve popolnoma isti politični rešitvi, ali pa se odgovoru dediščini.

Odpoved dediščini prinaša drugačna stališča, ki pogojujejo naša vprašanja in odgovore. Potem se ne moremo več zanašati na obljube, ki smo jim navajeni mehanično slediti. Potem ni več mogoče, da nas večina sicer ne sprejema tiranije (take ali drugačne barve), ob tem, da sprejema avtoriteto obljube, ki je mati vsake tiranije.

T. M.

### Naš komentar

Zanimive so gornje teze, predvsem ker tako jasno zaznavajo brezizhodnost sedanje politične poti in politične indoktrinacije, ki ji nihče več ne verjame.

Iz tega pa pisec postavi kot tezo, da je vse politično delovanje nesprejemljivo, sploh vse organizirano delo ali delo organizirane skupnosti, kot npr. Cerkev itd. Pisec se postavi na dialektično stališče: češ če so eni diktatorji, so nasprotniki tudi. Oba nam ponujata „boljšo bodočnost“, sedanost pa nobenemu ni mar.

Je že res, da ves sistem komunizma sloni na obljubljanju „raja na zemlji“ pač nekoč pozneje, sedaj pa je potrebna diktatura proletariata ali partije.

Vendar pa pisec, živeč toliko let pod propagando režima, enako sodi o drugih, demokratičnih strankah in idejeh. Misli bi drugače, če bi dobro poznal npr. idejo krščanskega

## IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerit

„Dejansko v vojski ni pokorščino“, smo zapisali v prejšnji številki. In še: „koliko časa bo družba še lahko prenašala to nejasno stanje, ne da bi trpelo celotne ogrode demokratičnih ustanov“. Razplet se je pokazal hitreje kot pa je to predvidevala večina opazovalcev. Pokazal se je v obliki oboroženega upora v nekaterih edinicah širom države, po zgledu sedaj bivšega podpolk. Alda Rica, ki je pobegnil iz domačega zgora in se postavil na čelo jedinici v provinci Corrientes. Vendar to pot napestost in skrb za demokratične ustanove ni dosegla viška v nobenem trenutku, in skrb je bila le v tem, kako bi se problem rešil s čim manjšimi žrtvami. Kot pa je bilo pričakovati, so javna občila domala poplavila družbo s poročili o dogodkih, mnenji „osebnosti“ in podatki, ki so včasih zadobili že tragikomični prizvok. Aes, časnikarji včasih izgubimo smisel za meje.

### KJE SO TISTE STEZICE

Da se razumemo: verjetno je celoten problem Argentine prav v tem, da ni smisla za meje. Prerado se zgodi, da se vsi vtikamo v vse za-

socialnega nauka, ki nikoli ne obljublja „raja“ v bodočnosti, a skuša po pameti zboljševati sedanost, v kar je tudi v demokratični skupnosti prisiljena, ker je vedno pod kontrolo ljudstva in drugih demokratičnih strank in ideologij. Naj pisec preuči le demokratične stranke v zahodnem svetu — npr. krščansko demokratsko ali socialistično, ali liberalno, ki so ustvarile kar zadovoljivo sedanost, pa ima vsaka svojo idejo in ideologijo, a seveda ne totalitar-

no. Gotovo pa ima prav pisec, ko spozna, da doma vsa politika sloni le na obljubah, za katere pa je sedanost dokazala, da so bile prazne in dane le zato, da slepijo ljudstvo in ga držijo v šahu.

Ravno to, da služi doma ideologija, le da zagotovi oblast vladajočemu razredu in zato ni bila zmožna dati pravi odgovor sedanosti, nam dokazuje, da nam boljše sedanost dajo te tiste ideje, ki so osnovane na realnosti, demokratičnosti in svobodi.

Če smo prepuščeni le goli sedanosti, brez idej in brez zaupanja v nje, nam pa položaj doma kaže, kakšne so posledice.

TDml.

## 40 let dela in borbe

Iz govora tajnika Slovenske skupnosti, IVA JEVIKARJA, ob 40-letnici obnove samostojnega političnega delovanja Slovencev, ki šive pod Italijo.

40-letnica samostojnega slovenskega političnega nastopanja na teh tleh je nedvomno dejstvo, ob katerem velja razmisлити. Nismo narod brez zgodovine. Gojiti moramo svoj zgodovinski spomin. Poznavanje preteklosti, tudi bližnje preteklosti, ki pa je bila zapletena in večkrat dramatična, nam omogoča razumevanje današnjih odnosov in razmer. Uči pa nas tudi, da nam tok zgodovine postavlja vedno nova vprašanja, vedno nove odgovornosti. Temeljna načela, doslednost, cilji so eno, odgovore na izzive časa pa je treba iskati nenehno.

Današnja Slovenska skupnost kot skupna in deželna stranka v obliki, ki jo poznamo danes, sega šele v leto 1975, ko je bil 24. maja prvi deželni kongres v Devinu. Takrat pa se je le dopolnil razvoj, ki se je začel tik po vojni.

Po letih ilegalnega narodno-obrambnege dela na Primorskem in po letih oboroženega boja za osvoboditev in priključitev k matici so v času, ko se je s pariško mirovno pogodbo začrtala usoda teh krajev, prišle javno na dan diferenciacije med Slovenci na teh tleh. Že pod Avstrijo in takrat, ko se je dalo v Italiji med obema vojnoma še politično delati, smo poznali idejno in strankarsko delitev na katoliško, liberalno, socialnodemokratsko, komunistično usmeritev. Nekako do mi-

rovne pogodbe je bila manjšina na zunaj enotna, potem so se idejne razlike pokazale tudi v organizirani obliki. Skupine, ki so se pojavile zunaj tabora, ki ga je vodila komunistična partija, se želele nadaljevati tradicijo nekdanje slovenske politike, predvsem tržaške Edinosti. Ostro kritične so bile do oblastnih monopolov in nasilja, do bojkotiranja zavezniške vojaške uprave v duhu gesla „vse ali nič“, do internacionalističnega združevanja slovenske in italijanske stvarnosti na mnogih področjih. To so bila leta ostrih ideoloških pregrad in hladne vojne, medtem ko so slovensko zavest v teh krajih prizadevali novi udarci. V levem taboru je kmalu prišlo do stroge ločitve ob kominformu, ko so se ljudje, ki so ostali zvesti jugoslovanski poti v socializem, znašli v manjšini.

17. januarja 1947 je bil v Gorici občan zbor Slovenske demokratske zveze, ki je bila paritetna koalicija katoliško in liberalno usmerjene skupine. V Trstu je bila stranka uradno ustanovljena 21. decembra 1947, vendar le kot narodnjaško-liberalna skupina. Katoličani so imeli od 20. julija 1947 svojo federacijo, ki se je 1. avgusta 1948 preuredila v Slovensko krščansko-socialno zvezo. To je bil začetek ne le politične, temveč tudi kulturnoprosvetne emancipacije slovenskih katoličanov na Tržaškem. Leto 1962 lahko dejansko štejejo

za začetek Slovenske skupnosti, kot jo poznamo danes, čeprav je le sčasoma iz koalicije zrasla enotna stranka. Največji poudarek je dala združevanju slovenskih sil na narodnostni podlagi po načelu, da moramo biti Slovenci subjekti tudi v politiki in da moramo znati dosegati enotnost v raznolikosti. Ker gre za združevanje na narodnostni podlagi, moramo v duhu pluralizma in dialoga iskati predvsem to, kar nam je skupnega.

Na Goriškem je Slovenska skupnost nasledila Slovensko demokratsko zvezo s prvimi občnim zborom, ki je bil 1. marca 1975. Nekaj mesecev kasneje je nastala, kot je že omenjeno, tudi uradno in dejansko, deželna Slovenska skupnost.

V statut smo si zapisali narodno samobitnost, politično samostojnost, pluralistično demokratično ureditev, socialno pravičnost.

Najnovejši čas imamo pred očmi: izgradnja organizacije od sekcij do deželnih organov, delo v izvoljenih svetih od krajevnih sosvetov do deželne sveta, sodelovanje tudi na parlamentarnih in evropskih volitvah, stiki z manjšinami, urejeni odnosi z oblastmi v matični državi, sodelovanje v upravnih koalicijah in sploh večja pozornost pa pozitivne premike pri večini, uspehi in razočaranja.

Samostojna pot v politiki se je izkazala kot bistven dejavnik v življenju naše skupnosti. 40 let smo brez zaščitnega zakona, podvrženi torej asimilacijski politiki, ob nespoštovanju ustave in mednarodnih obveznosti. Globalni zaščitni zakon ostaja zato naša temeljna zahteva.

Naša stranka bo v prihodnjih dneh odobrila nov predlog o globalni zaščiti, ki ga bodo v parlamentu predložili parlamentarci strank narodnih manjšin.

Pristojna komisija poslanske zbornice je že odobrila besedilo zakonskega predloga z okvirnimi določili v korist jezikovnih skupnosti v Italiji. V kratkem bo o tem razpravljala zbornica.

Postavlja se vprašanje, kako reševati krizo nekaterih naših ustanov in dejavnosti, ki je tako huda ravno zato, ker še vedno nimamo zaščitnega zakona.

Meseči pred nami ne bodo lahki. Omeniti je treba precej podtalne razprave o novem volilnem zakonu. Najmanj, kar lahko zahtevamo je to, da se ne uvajajo volilni mehanizmi, ki nas že vnaprej izključujejo iz pomembne izvoljenih teles.

In tu smo pri bližnjih volitvah. Prihodnjo pomlad bomo pri nas obnavljali deželni svet, pokrajinska sveta v Gorici in Trstu, občinski svet v Trstu, itd. Naši izvoljeni predstavniki trdo delajo na vseh ravneh, stranka je aktivna in prisotna v javnosti. Januarja bo stekla široka akcija za iskanje in preverjanje kandidatov.

Veliko dela nas še čaka, veliko bojev. Zavest imamo, da delamo v korist naše narodnostne skupnosti, v korist sožitja na teh tleh, v korist vsega slovenskega naroda. A potrebno je, da se pred pomembnimi bitkami trdneje povežemo in še z večjim navdušenjem zavijamo rokave! 40 let po začetkih mora voditi naša pot odločno naprej!

deve. Kadar igra nogometna reprezentanca imamo trideset milijonov trenerjev, to je, vsi smo trenerji. Kadar gre za gospodarstvo, je enako število gospodarskih ministrov. Za urejevanje javnih zadev je tudi trideset milijonov vladnih osebnosti. To po svoje ni napačno; soudeleževanje je temelj demokracije. Problem je v tem, da se smatramo vsi sposobne (bolje kot tisti, ki je za zadevo direktno odgovoren), vsi smo izvedenci. In kar je še huje, medtem opustimo svoje delo, ali ga vsaj ne opravljamo z istim zanimanjem.

Tako so se dolga desetletja člani oboroženih sil (od generala do kaplarja) smatrali sposobni in poklicani, da vodijo državo, kajti vlade tega niso pravilno delale. Tako so padali predsedniki, ker pač orožje je orožje, vojaštvo pa medtem ni opravljalo tega, za kar je dejansko poklicano. Tako je prišla doba protigverilske vojne in vojaštvo se je borilo, a obenem je vladalo, in tudi sodilo in obsojevalo, vsi, od generala do kaplarja. Za malvinsko vojno pa se je pokazalo, da svojega poklicnega dela niso znali prav vršiti.

Prišel je poraz: politični, s propadom „obnoviteljskega procesa“ in vojaški, na Malvinah. Ni torej tukaj govora o „zmagoviti vojni“, ker je protigverilski boj že prešel v pozabo. Za vse, razen za sodbo. In tukaj so se pričele napake radikalne vlade, ker ni znala jasno in mirno stvari napraviti konca. Tako dolgo so vleki zadevo, da je prišlo do dogodkov velikega tedna lanskega leta. In vodja upornikov, podpolk. Rico, je postal skoraj narodni heroj.

Pa znova ista napaka. Omenjeni oficir je smatral, da je njegovo delo voditi vojsko, ne pa ubogati povelja. Znova je hotel biti trener, ne igralec. Če bi sprejel svoje stanje, bi bila cena nižja. Tako pa je prišlo do upora, prelihanja krvi, in znova do poraza. V narodu pa je le neko domotožje po tistih časih, po tistem stanju, v katerem vsak hodi po svoji, začrtani stezi; stanju v katerem vlada red, ki je pogoj za mirno življenje.

### SABLJE SE BLISKAJO

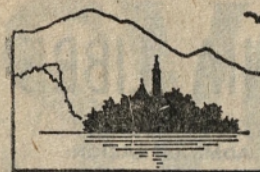
Vsi smo dogodkom vneto sledili, zato ni, da bi se vtikali v malenkosti. Le kratke opis „za zgodovino“. Podpolk. Rico je bil v domačem zaporu v vili na robu Buenos Airesa. Znano je bilo, da mu bo vojaški sodnik „poostril“ zapor in verjetno tudi pospešil sojenje in kazen za upor velikega tedna. Rico pa je razglasil na levo in desno, da se ne bo pokoril, in očitno pripravil upor. Vlada je pustila, da je stvar tekla naprej, dokler se ni vrnil v državo poveljnik vrhovnega štaba, general Caridi, ki se je nahal na potovanju po svetu. Že od velikega tedna sem skuša general Caridi utrditi disciplino v vojski. V teh mesecih je padel podšef general González in prešlo v pokoj več višjih oficirjev, zlasti po poizkusu upora v Tabladi.

Caridi je za aretacijo upornega polkovnika poslal kolono tankov. To ni bilo, da bi prestrašili Rico, marveč vojski pokazati, da gre stvar zares, in da čete ubogajo, ne pa kot za časa velikega tedna, ko se nihče ni premaknil. Rico je seveda prej pobegnil in odšel v Monte Caseros, Corrientes, v edinico, ki mu je bila zvesta. Tam se je utrdil, medtem, ko se je ponekod (Tucumán, San Luis, Mendoza, Santa Cruz) tudi zanel sličen upor.

Ogenj je bolj brljal kot pa gore. Les je bil zelen. Druga za drugo so se uporne postojanke podale. Dejansko so v mnogih poveljnikih sami napravili red, ne da bi padel strel. V Tucumanu so se končno uporniki stekli med sabo: nihče ni dobro vedel, kakaj se je pravzaprav uprl. Ostal je le še Rico. Ko je videl, kakšen je položaj, in da je veliki teden le medel spomin pretekle slave, se je vdal po prvih streljih, in preden je nora pustolovščina zahtevala kako smrtno žrtev.

### GRADITI NA RUSEVINAH

Ozrmo se nekoliko sedaj na osebnost upornega podpolkovnika. Prava (Nad. na 4. str.)



## NOVICE IZ SLOVENIJE

**LJUBLJANA** — Simfonični orkester Slovenske filharmonije je zaključil svojo prvo koncertno turnejo po Vzhodni Nemčiji s koncertom v polni berlinski dvorani Schauspielhaus. Dirigent Milan Horvat je dirigiral vseh sedem koncertov na turneji: v Cottbusu, Karl Marx Stadtu, Geri, Leipzigu, Wismarju, Halleju in Berlinu. Za gostovanje je izbral dva programa, oba pa je uvedel s slovenskim delom: krstno izvedbo je doživel Petričev Koncert za trobento in orkester, Mihelčičeve Slike, ki izginjajo pa so v Berlinu dočkale že svojo petnajsto izvedbo (po letu 1983, ko je bilo delo napisano). Koncertna „forma“ orkestra se je na turneji stopnjevala in dosegla vrhunec v Berlinu: dvajset minut aplavzov z dvema dodatkom.

**LJUBLJANA** — Ljubljana bo gostila Svetovne glasbene dneve. Cankarjev dom bo leta 1993 sedež največje mednarodne prireditve, na kateri predstavljajo sodobno glasbeno ustvarjalnost na področju simfonične, komorne, scene glasbe, multimedialnih in video projektov, vokalne in elektronske glasbe, solističnih del in glasbenega gledališča. Svetovni glasbeni dnevi so vsakoletni festival z bogato tradicijo, ki sega v leto 1923.

**MARIBOR** — Več kot 12.000 ljudi čaka na telefon. Na srečanju telefonistov severovzhodne Slovenije je direktor Podjetja PTT (pošta, telegraf, telefon) promet Maribor poudaril, da imajo sedaj okoli 7000 več telefonskih priključkov kot pred dvema letoma. Kljub temu pa še vedno veliko ljudi čaka na telefon in njihovo število se še povečuje.

**MARIBOR** — Le 92 Slovencev se je v letu 1987 vpisalo na vojaške šole. Po načelu o sorazmerni zastopanosti vseh narodov in narodnosti bi se jih moralo vsaj 170. Tudi zanimanje za študij obramboslovja se je zmanjšalo. Na to katedro se je vpisalo samo 18 študentov.

**CELE** — Ob odprtju filmskega festivala je bila razstava o pionirju slovenskega filma Metodu Badjuri. Na ogled so bila oprema, s katero je filmal, nekatere fotografije in tudi projekcije njegovih kratkih filmov (Kroparski kovači, Lepotno tekmovanje za miss Trbovelj leta 1980, Spomenik kralju Petru, Planiški skoki).

**LJUBLJANA** — Dve novi publikaciji, obe iz razreda za filološke in literarne vede, so predstavi v prostorih Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Izšel je 16. zbornik Inštituta za slovensko narodopisje Traditiones, ki ga je uredil Angelo Baš, in Korespondenca Janeza Vajkarda Valvasorja z Royal

Society, ki jo je uredil Branko Reisp. V zborniku so zanimivi prvi referati s posvetovanj o slovenskem narodnem značaju, ki jih objavljajo Anton Trstenjak, Lev Milčinski in Božidar Jezernik in prispevek Ingrid Slavca Historična etnologija. Korespondenca Janeza Vajkarda Valvasorja z Royal Society pa je pomemben dokument, z zanimivim uvodom in komentarjem urednika.

**MARIBOR** — Dvodnevni koroški kulturni dnevi so se začeli v tem mestu z otvoritvijo razstave akademskega slikarja Valentina Omana. Predaval je dr. Peter Gstettner s celovške univerze o manjšinskem vprašanju, predstavili so se člani dramske skupine Mladje z Župančičevo Dumo, Gallusov zbor, zbor Zvezne gimnazije za Slovence in orkester te gimnazije.

**LJUBLJANA** — Hidrometeorološka služba je obhajala 40-letnico. V Cankarjevem domu so podelili odlikovanja najzaslužnejšim delavcem.

**LJUBLJANA** — Mednarodna razstava psov je v Ljubljano privabila tisoč rejcev. Prvi dan prireditve so rejci predstavili lovske pse, nato pa je bil nastop šolanih psov. (Prikazovali so reševanje izpod ruševin.) Razstavljeni so bili tudi športni in službeni psi, na stojnicah pa so prodajalci ponujali vse za nego in vzgojo psov.

**MARIBOR** — dr. Vladimir Dedijer je na 10. kulturnem večeru v hotelu Slavija v pogovoru s Tonom Prtiličem podal veliko lastnih pogledov na dogodke in osebnosti v Jugoslaviji po vojni.

### UMRLI SO OD 14. DO 21. NOV. 1987:

**LJUBLJANA** — Jože Hromec, 84; Milica Tavčelj, 75; Jože Mejač, 66; Ana Klemenčič roj. Remc, 77; Jože Strus, 85; Štefa Pardubsky, 88; inž. Milan Gjud, 84; Ljudmila Turmšek roj. Korošič, 81; Jože Kafle; Viktorija Zorman; Mihael Papež; Milka Brajnik roj. Kozamernik; Ivan Marošek; Telena Gašperlin; Zlatko Močnik ml.; Marija Močnik; prof. Robert Puhar; Marija Starc; dr. Aleksander Švarc; Ladka Sluga; Franc Zaman; Vilma Kalamar; Jakob Drmota; Marija Pirc roj. Plešič; Marko Grm; Franciška Kamnar roj. Urbanija; Štefan Bahor; Pavla Novak roj. Turšič; Roman Koprive; Emilija Reja; Jože Bizjak; Ljubomir Smerdel; Paul Morgan; Gilbert Dernač; Anton Miklič; Janez Pipp; Ivan Miluč; Gojmir Jelenc.

**RAZNI KRAJI** — Tone Matul Mi-rogaj; Helena Popit roj. Bitenc; Milan Ravnikar, Franc Kern, Valentin Serajnik in Martin Sladič st., Kranj; Jože Pugelj st. in Dragica Repar, Kočevje; Bernarda Cerle roj. Kovačič in Breda Naraglav, Krško; Franc Žnidar in Marjan Hafner, Komenda; Ana Poropat, Koper; Žarko Friškovič, Kozje; Zdenka Kolenc, Moravče; Mihael Zajec, Radeče; Marija Klun, Sv. Križ; Ivan Hafner,

## SLOVENC V ARGENTINI

### Osebne novice

**Rojstvo:** V družini Jožeta Burja in Marije roj. Jemec iz Slovenske vasi se se je 15. januarja rodil sin, ki bo krščen na ime **Gabrijel Jože**. Čestitamo!

**Krst:** V cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi je bil krščen 10. januarja **Tomaž Sušnik**, sin Francija in Marije roj. Zorec. Krstil je g. Jože Bokalič CM, botra sta bila dr. Janez Zorec in Tončka Sušnik. Čestitamo!

**Poroka:** V cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi sta se 9. januarja poročila **Carlos Daniel Breque** in **Bernarda Gerkman**. Za priče so bili starši Raquel in Eduardo Breque ter France in Francka Gerkman. Poročal je Juan B. Xatruch. Novoporočencema čestitamo!

**Poroka:** V cerkvi sv. Marije v Boulogne sur Mer sta se v soboto, 9. januarja poročila **Jure Golmajer** in **Kristina Sušnik**. Za priče sta bila ženova mati ga. Olga Golmajer in nevestin oče Ivan Sušnik, poročal pa ju je g. Jože Škerbec. Čestitamo!

**Smrt:** V četrtek, 14. jan., je v Rožmanovem domu umrl **Jože Potočnik**, star 62 let. Naj počiva v miru!

## BUENOS AIRES

### SDO-SFZ: OBČNI ZBOR

Dne 13. decembra 1987 se je izvedel občni zbor SDO in SFZ. Prišel se je s pozdravom predsednice Pavlinke Korošec. Sledila so poročila o delovanju mladine iz Ramos Mejije, Pristave, San Justa, San Martina, Carapachaya in Berazateguija. Nato je kulturna referentka podala poročilo osrednjega odbora za leto 1987:

„**ZDRUŽIMO NAŠE MLADE SIL**“ je bilo geslo, ki sta si ga osrednja odbora SDO in SFZ izbrala za letošnje leto. To geslo naj bi usmerjalo vse naše delo, katerega namen je bil povezovali mladino iz vseh krajev odsekov, da bi se čutili vsi eno, se med seboj povežali in drug za drugega skrbeli.

**Dol pri Hrastniku;** Ivanka Seliskar roj. Rotar; Dragomer; Dušan Likar; Logatec; Marija Einsiedler roj. Stariha, Črnomelj; Janko Pertot, 90, Sezana; Olga Hlede roj. Grum, Postojna; Jože Prhne, 79, Vojska vas; Antonija Birk, Zg. Jablanica; Marjan Kobal, Branik; Ema Milostnik roj. Šturn, Izola; Ivan Peršak, Kapela; Franciška Sador roj. Kolje, Krka; Drago Spitaler, Trbovlje; Marko Strelec, 61, Šentjur; Franc Kunšič, 79, Lesce; Bogomir Odar, Boh. Bistrica; Ignac Radelj, Lipica pri Škofji Loki; Janez Gmajnar, 66, Jesenje; Adolf Kolenc, Globodol pri Mirni peči; Branko Vizlar, Leskovec pri Krškem; Anton Pirš, Kamnik; Jože Gnamuš, 87, Stari trg pri Slovenj Gradcu; Vinko Virant, Novo mesto; Stanislav Facija, Celje; Milan Valek, Laško; Anton Ašič st., Zagorje ob Savi; Jurij Gerdin, Stari trg ob Kolpi.

Meseca marca smo pričeli z mladinskimi mašami in sestanki, katere smo imeli vsako prvo nedeljo v mesecu v Slovenski hiši. Pripravili smo sestanek z vsemi predsedniki odsekov, na katerem smo razpravljali o letošnjem delu.

Aprila je obiskal Argentino sveti oče. Pripravili smo se na njegov prihod, zato smo organizirali verigo rožnega venca in pripravili avdiovizual o življenju Janeza Pavla II, Sv. očeta smo spremljali tudi tako, da smo se kot slovenska mladina udeležili nekaterih srečanj z njim. Bili smo pri srečanju z izseljenci v Paraná, nato v Luna Parku in na mednarodnem srečanju mladih s sv. očetom na avenijski 9 de Julio.

Obiskala sta nas škof dr. J. Jenko in msgr. Bole, sprejeli smo ju na letališču Ezeiza in se z njima srečali ob priliki Dneva žrtve in molitve za vso slovensko mladino.

Obiski so se nadaljevali. Meseca julija so nas obiskali: prof. Marjan Kravos, prof. Tomaž Simčič in Marjan Pertot iz Trsta. Z njimi smo organizirali srečanje.

Imeli smo sestanek z duhovnikom in misijonarjem Jožetom Adamičem pred njegovim odhodom na Madagaskar.

15. avgusta smo imeli naš vsakoletni „Pevsko-glasbeni večer“.

V naši skupnosti smo letos imeli II. Katoliški shod Slovencev v Argentini. Pri tem shodu smo bili prisotni tudi mladi. Naše sklepe izjava smo podali ob zaključku tega shoda.

8. novembra smo imeli osrednji Mladinski dan, to pot na Pristavi.

6. decembra smo imeli adventno srečanje pod geslom: „S teboj pričakujemo Jezusa“. Za praznik Brezmadežne smo organizirali verigo rožnega venca, katere namen je bil: „Da bi ob Mariji mladi zoreli v dobre kristjane, ki naj ustvarjajo boljši svet.“

Skozi leto smo imeli v programu tudi šport. Odigrali smo tekme v odbojki, nogometu, ping-pongu, razdeljene v različne starostne skupine. Vršil se je tudi lahkoatletski turnir, v različnih panogah.

Sledile so volitve novega odbora za leto 1988. Izvoljeni so bili:

**SDO:** predsednica Nevenka Magister, tajnika Tatjana Modic, kulturna referentka Lučka Kremžar, blagajničarka Ana Marija Podražaj, športna referentka Zinka Klemen.

**SFZ:** predsednik Dominik Oblak, kulturni referent Marko Malovrh, blagajnik Peter Avguštin, športni referent Miloš Mavrič, gospodar Jani Skarlovnik.

NEKAJ MISLI ZA NEKO NE ŠE POVSEM ODTUJENO STVARNOST

## Latinska Amerika: Slovenija

Gre za vprašanje slovenstva. Za uvod pa si dovolim prikazati ne najbolj posrečen vzorec, ki mi je po življenjskih razmerah tako blizu kot slovenstvo, Južna Amerika.

Latinsko Ameriko sestavljajo različne države, ki niso povezane v enoto. Ni mogoče razumeti celote, če prej ne razumemo delov. Resnici na ljubo se deli pogosto ne razumejo med seboj. To dokazujejo zgodovina in vsakdanja dogajanja. Ni mogoče govoriti o skupnih točkah, če prej ne izpostavimo razlik. Argentina in Urugvaj sta npr. evropski deželi, njuni prebivalci niso potomci plemen Quetzalcoatl ali Mama Ocllo ali A-ravkancev. Predkolumbovska kultura je izginila, preden so jo začeli ceniti. Prav v teh državah, ki so se razvile v evropski kulturi, je bil indijski element šibek. To pomanjkanje teluričnega substrakta pa je razlog, da je bil v enem stoletju večkrat zamenjan kulturni vzorec.

Malokdo ve, da se Ognjena zemlja dotika ledenega južnega tečaja, da za indigenistično problematiko ne vedo milijoni industrijskih delavcev, da je Nerudova jasnovidnost neverjetno drugačna od Borgesove erudicije in fantazije, od Octavia Paza, v saksonskem pragmatičnem in logičnem načinu izšolanega uma, ali domišljjskega podajanja realnosti Ernesta

Sábata.

Bodočnost v enotnosti je bil Bolívarjev in San Martinov ideal, a današnja stvarnost je še zelo daleč od njihnih sanj. Katerokoli poenostavljanje in postavljanje v kalupe pomeni kupovanje železne srajce ali kletke, v katero naj bi stlačili vse razlike v nekak veseli in eksočični potpuri.

S tem ne potrjujem nobenim šovinističnim poskusom, prav nasprotno; poudarjam pa, da ni mogoča združitev z bratskimi deželami, če ni prej združen lastni dom. Kako bi namreč podprl svojo univerzalnost, če prej ne potrdim svoje identitete? Med Slovenci je danes neka težko opredeljiva kohezivna moč. Pogled na periodični tisk nam jo prikazuje. Ta vulkanski izbruh kaže na dolgo časa zadrževano lavo, ki danes preplavlja široke plasti izobraženih Slovencev.

Tako kot se prebivalec južnoameriške države identifikira z raznoliko, pestro in problematično Južno Ameriko, tako se more tudi Slovenec enačiti z bogastvom Jugoslavije in Evrope. Slovenija je vsaj politično, če ne že zgodovinsko in zemljepisno del Jugoslavije. Slovenija pa more biti še v bodoče sestavni del Jugoslavije le, če obdrži svojo identiteto.

Kot študente nas je v Buenos Ai-

resu v sedemdesetih letih predramljala beseda Ivana Urbančiča o slovenstvu in filozofiji. Avtor jo v knjigi Med sholastiko in neosholastiko (Ljubljana, 1971, str. 303) takole strne: „Bistvo slovenskega narodnega gibanja oziroma slovenstva bi bilo torej paradoksalno hotenje, biti kot subjekt oprto na nekaj transsubjektnega.“

V kakšnem položaju je danes ta subjekt — slovenski narod? Omenil sem že Južno Ameriko in njen drugorazredni status v svetovnem dogajanju. Nihče ne bo podvomil, da ta kontinent predstavlja skupaj z Afriko in večjim delom Azije periferen svet. Središče dogajanja, oblasti in gospodarske moči pa sta Severna Amerika in Evropa. Vendar je tudi v tem razvitim svetu mogoče najti zapostavljene dežele; dežele, katerih subjekt je neopredeljen in ki imajo zgolj pasivno vlogo. Med temi deželami je brez dvoma Jugoslavija in kljub svojemu položaju v sklopu jugoslovanskih republik tudi Slovenija. Že v Jugoslaviji sami je Slovenija problematičen subjekt. Slovenci živijo namreč v skupnosti jugoslovanskih narodov, ki so po svojih značilnostih različni.

Evropska kultura je plod starogrškega genija, obogatena z vzhodno judovsko kulturo. V razvoj te kulture smo se vključili Slovenci, ne da bi razvili s primerno intenzivnostjo svojo narodno kulturo. Prevzeli smo občo kulturo.

Večina ekumenskih poskusov prihaja iz visoko razvitih in kulturno

dovolj definiranih narodov, ki so že uresničili svojo nacionalno etapo in so zdaj v stanju, da si za cilj zastavijo ekumensko gibanje. Če za nekatere narode ni več aktualno narodnostno vprašanje, je to pač zato, ker so se kot narodi že uresničeni. Majhni in mladi narodi, kratka obrobni, periferni, pa so v etapi utrjevanja svojih narodnih modelov: prvi njih uresničitev narodnosti in lastne narodne kulture prevašča v zahtevno po lastni narodni državi.

Če periferna kultura noče biti obrobje, se mora uveljaviti kot drugost. Ta drugost temelji na istih postavkah univerzalnega mišljenja, le po problemih in vzrokih, ki so jo postavili na obrobje, se razlikuje od celote, ki jo v tem primeru predstavlja evropska kultura.

Zahodna kultura ustvarja za svoje izražanje ustrezno terminologijo in, kar je mnogo več, lingvistično strukturo. Zahodna kultura pa je jezikovne strukture z lingvistiko in strukturalizmom preprosto poistovetila v mišljenjem samim. Zato se nam tu zastavlja vprašanje, ali izrazje zahodnega mišljenja sploh služi poskusu iskanja drugosti obrobne kulture. Pri tem se moramo zavedati, da smo dediči zahodne kulture in nam prav zato ni v njej nedostopna nobena stvar.

Ideje niso stvarnost, kakor tudi jezik ali jezikovne strukture niso vsa stvarnost. Različna pojmovanja zgodovine zahtevajo ustrezno miselno izrazje z novimi kategorijami in z novim načinom mišljenja. Kolikor

## na DOM SAN JUSTO

### MLADINSKI PEVSKI ZBOR SAN JUSTO NA OBISKU V ROSARIU

V petek, 18. decembra zvečer smo se naložili na omnibus, se poslovili in odšli. Po štiriurni vožnji smo prišli v mesto Rosario. Tam so nas že čakali prijatelji in nam pokazali pot v nekaj kilometrov oddaljeni zavod, kjer smo prenočili. Tam smo zjutraj tudi dobili izvrsten zajtrk.

V soboto zjutraj se je že zgodaj začel naš program. Najprej smo pripravili mimoход v narodnih nošah po mestni ulici Córdoba. Tamkajšnji prebivalci so nas spraševali, od kod smo in zakaj smo prišli v Rosario.

Naš prvi nastop je bil v veletrgovini „La Favorita“. V prijetno božično okrašenem prostoru smo zapeli slovenske in tudi argentinske božične pesmi. Po koncertu, ki je naredilo vzdušje v trgovini še bolj božično, smo si ogledali bogato založeno trgovino. Nato nas je čakalo kosilo s tamkajšnjo skupino Slovencev, ki so ga pripravili na dvorišču ob cerkvi Virgen de la Consolata.

Popoldne smo si ogledali mesto Rosario z mogočnim spomenikom zastavi ob reki Paraná. Navzoči smo bili, ko so, kot vsak dan, ob 18.30 uri sneli zastavo z droga. Tam so nas pozdravili in nam razkazali to mogočno poslopje in muzej. Vzpeli smo se z dvigalom na najvišji del spomenika in od tam ogledovali okolico.

Zvečer je prišel na vrsto višek našega programa. V „Colegio de los Hermanos maristas“ je bila pripravljena dvorana, kjer smo priredili božični koncert. Obsegal je 23 pesmi, razporejenih na dva dela. Naš nastop so tudi snemali za televizijo. Po nastopu je naš pevovodja Andrej Selan prejel od skupine organizatorjev spominsko plaketo ob priliki našega obiska.

Naslednje jutro pa smo se pri maši Bogu zahvalili za vse prejete dobrote tega obiska. Daroval jo je Tone Bidovec, ki je bil tudi z nami, mi smo pa spet peli božične pesmi.

Po kosilu smo se poslovili in se odpeljali domov.

Po poti smo se še za nekaj časa ustavili pri Mariji v San Nicolasu. Proslili smo jo za varstvo in srečno pot.

Veseli smo, da je ta naš obisk lepo uspel in razveselil rojake v Rosario, zato se zahvaljujemo vsem, posebno pa bratu Matevžu Štirnu, Mirku Žigonu, Marjanu Jerihu, Vidmarju in Sirku, ki so na katerikoli način poskrbeli, da smo se tako lepo imeli. Ta obisk nam bo ostal v lepem spominu.

je slovenstvo obrobno ali utopija, se s časom pojavlja novost njegovega izražanja.

Upoštevanje in ovrednotenje drugosti omogoči razvoj novosti. Ta marsikdaj izbruhnje, se pojavi kot meteor in obarva s svojo svetlobo svet, v katerega sega. Novo kulturno izrazje pa ne nastane s tako spontanostjo in zagonom, temveč more dozorevati.

„Z doslednim upoštevanjem in popolnim ovrednotenjem te drugosti, ki je drugost za mišljenje samo, (bi se) res dokončno odpovedali volji po moči, ki je pravzaprav volja po (obvladani) celoti. Tako bi se tudi miselno dosledno odpovedali totalitarizmu, ko bi izdelali takšno metafiziko, da bi mogli dati priznanju drugosti kot take enake osnove kot priznavanju in vzpostavljanju enosti.“ (Tone Stres, Med istostjo in drugostjo, 2000, 19-20, 1981, 103.)

Naša naloga naj bi torej bila razmišljati o bistveni kategoriji: središče-periferija. Kaj je in kaj obsega središčna kultura? Kako nastane obrobno? Ali je ta pogojena in ovekovčena po središču? Kateri so temeljni vzroki, ki postavijo določeno ljudstvo, skupnost ali zemljo na obrobje? Kako so te kategorije zgodovinsko delovale kot ekonomsko, politično in zgodovinsko opravičevanje premoči središča? Vsi odgovori na navedena vprašanja merijo na kritičen pretres evropske kulture. S tem delom pa, čeprav ne bi povsem dosegli prvotno začetih ciljev, to je (Nad. na 4. str.)

## MALI OGLASI

IŠČEM žensko osebo za pomoč starejši gospe, plače po dogovoru, informacije na telefon 762-1280.

### ZA DOM

**POHIŠTVO:** za jedilnice, spalnice, dnevnice sobe, moderno in angleški stil. Martin Kovačič — T. E. 765-1682.

**PREGELJ** in sinovi: izdelava kuhinjskega pohištva; Montevideo 35 - Tablada - T. E. 652-8159.

**REDECORA** — celotna oprema stanovanj: blago za naslanjače, odeje, zavese, tapete, preproge — Bolívar 224, Ramos Mejía, T. E. 654-0352.

**Garden Pools** — konstrukcije bazenov - filtri - avtomatsko zalivanje - Andrej Marolt, Martínez de Hoz 110, San Miguel, T. E. 664-1656.

### SANITARNE NAPRAVE

**Sanitarne in plinske naprave** — privatne - trgovske - industrijske - odobritev načrtov. Andrej Marolt, Avellaneda 216, San Miguel. T. E. 664-1656.

### ARHITEKTI

arh. Marija Bavec — Belgrano 123 - 17. nad. "5" - R. Mejía - Tel. 654-2461; poned., sredo, petek od 17 do 19.

### ADVOKATI

dr. Vital Ašič — odvetnik; ponedeljek, sredo, petek od 17 do 19., Don Bosco 168 — San Isidro; T. E. 743-5985.

dr. Franc Knaava — vsakovrstne civilne, delavske in trgovske zadeve v Capitalu in Pcia. Bs. As. — Tucumán 1455, 9. nadst. E - Tel. 45-0320 - poned., torek, četrtek od 16 do 20.

### TRGOVINA

Delikatosa Franc Vester — Gana 119 - Capital - (1 kvadrado severno od postaje Liniers).

Alpe Hogar — Stane Mehle — vse za vaš dom - L. Vernet 4225 - 1826 Rem. de Escalada - T. E. 248-4021.

### GOSPODARSTVO

Kreditna zadruga SLOGA — Bm.é. Mitre 97. 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574. 654-6438. Od poned. do petka od 14. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bm.é. Mitre 97. 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574. 654-6438. Od ponedeljka do petka od 14. do 19. ure.

SLOGA — PODRUŽNICA SAN MARTIN — Slovenski dom - Córdoba 129 Tel. 755-1266 - Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 10. do 11. ure. (g. Stanko Oberžan).

SLOGA — PODRUŽNICA SLOVENSKA VAS — Hladnikov dom - Msgr. J. Hladnik in Hernandarias - Uraduje ob sredo od 19. do 21. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (ga. Marija Gorše).

SLOGA — PODRUŽNICA RAMOS MEJÍA. V pritličju poslopja Sloge, Moreno 129. Od ponedeljka do petka od 16. - 19. ure. T. E. 658-6574 — 654-6438.

SLOGA — PODRUŽNICA CASTELAR Slovenska Pristava - Monte 1851 - Uraduje ob četrtdkih od 20. do 22. ure in ob nedeljah od 10.30 do 12.30 (g. Nande Češarek).

SLOGA — PODRUŽNICA SAN JUSTO Naš dom (pisarna) H. Irigoyen 2756 Tel. 651-1760 — Uraduje ob torkih od 18. do 20. ure in ob nedeljah od 9.30 do 11.30 (gdč. Julka Moder).

### IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

(Nad z 2. str.)

vijo, da je blesteč vojak. Aktivno se je udeleževal v protigverilski vojni, in vendar tudi njegovi nasprotniki niso našli vzroka, da bi ga obtožili kršenja človekovih pravic. Izstopajoče je bilo tudi njegovo delovanje med Malvinskó vojno. V javnost se je njegova figura projicirala z dogodki velikega tedna, ko je povzel čutenje večine nižjih oficirjev in s svojim nastopom dejansko strmoglavil tedanjega poveljnika. A Caridi ni Ríos Ereñú, in januar je daleč od aprila. Mnogo zahtev tedanjega upora je bilo izpolnenih in — kar je glavno — nastop Rica je zadobil popolnoma političen prizvok.

A eno njegovih zahtev si pobliže oglejmo. Gre za konec „protivojaške gonje“. Dejansko se zadnja leta v mnogih javnih obdilih sistematično napada vojaške ustanove. Tega naj bi bilo konec. A ni jasno, ali je Rico zahteval to za občila, ki so v rokah države, ali splošno za vse. Kajti vlada lahko (lahko?) ukazuje v svojem območju, družba pa je v svojem svobodna. Le sodna oblast more ukazovati, kadar se prestopijo meje legalnosti. Tega vojaki včasih ne razumejo.

Drugo pa je vprašanje, kakšno mnenje ima družba o oboroženih silah. In v tem ima levičarsko časopisje, ki res vodi protivojaško kampanjo, manj opraviti kot se komu zdi. Družba se suče po drugih vzorcih. To je bilo jasno ob sojenju komandantov, in to je še bolj jasno vsakič, ko se skljuje kaka manifestacija za obsodbo vojakov. Število udeležencev tako pada, da si celo „Materice z Majskega trga“ ne upajo več sklicati „pohodov“. Ostale so same.

Priznati moramo, da je most med civilno in vojaško družbo v nekem zgodovinskem trenutku bil popolnoma porušen. Ni še znova dograjen, in vsakič, kadar pride do dogodkov kot ta teden, se delo obnovitve zastavi, ali se kak novo dograjen del poruši. Odgovornost za dograditev je na obeh bregovih. In lahko mirno zapišemo, da je na obeh bregovih večinska volja za dograditev. Znova bo treba začeti. Hvala Bogu, to pot ruševine niso prehude.

Mezzosopranistka Bernarda Fink bo pela naslovno vlogo v Gluckovi operi Orfej in Evidika v amfiteatru v Parque del Centenario, A. Gallardo in Warnes, v petek 22. januarja, v nedeljo 24., v petek 29. in v nedeljo 31. Začetek ob 21. uri. Vstop prost.

Zavarovanja M. in H. Loboda — Sarmiento 395, 1. nadst., pis. 10 - Buenos Aires - od 11 do 18.30 - T. E. 812-2127.

Cena največ štirih vrstic A 5.- za enkratno objavo, za ves mesec — 4 številke — A 15.-.

### ESLOVENIA

Por Baltasar Porcel  
(ABC, España, 1-11-87)

El personaje que ahora tengo ante mi, que habla con fría parsimonia, es de entidad realmente considerable y se llama Dusan Sinigoi. Es calvo, de aspecto entre abrupto e irónico. Y de una inteligencia aguda, pragmática, para la que no existen tabús. Es presidente del Consejo Ejecutivo de la República Socialista de Eslovenia. La cual, poseyendo el 8 por 100 de la población del Estado, crea el 20 por 100 de su PNB y el 25 de su exportación. Su renta per cápita sobrepasa los cinco mil dólares, mientras otras Repúblicas, como la montenegrina, sólo alcanza los 800.

O sea, que el par de millones de eslovenos llevan proporcionalmente la mayor carga de los 25 millones que forman Yugoslavia. Cuya economía está en tal crisis, que la inflación se acerca al 150 por 100. Así la deuda exterior es de 20.000 millones de dólares, sin que Eslovenia la genere, pero debiendo contribuir en un 20 por 100 de su pago.

El dilema actual, pues, se presenta entre socialismo dirigido o economía de mercado „sin merced“, es-

### Latinska Amerika: Slovenija

(Nad s 3. str.)

odkriti samoniklo bit slovenstva, bi gotovo pomagali odkrivati silnice, ki so vzrok njegovega obrobnega bivanja in značilnosti njegove eksistence.

Biti različen je zakon, ki ga nacionalnim enotam vsiljuje in nudi okolje. Biti drugačen ni na škodo občestva; nasprotno, dialektika zgodovine dokazuje, da je prav zaradi drugosti možen razvoj kulture. Gre za naravno oplajanje središčne kulture s pomočjo obrobne.

Razmišljamo iz določene perspektive. Razmišljamo iz periferije, kamor je bil postavljen obrobni človek, človek obrobja. V kolikor predpostavljamo središče, razmišljamo iz našega zapostavljenega položaja. Z odpiranjem središča lahko postanemo člani neke nastajajoče pluralistične zgradbe. Slovenstvo moramo vrednotiti kot enkratni pojav, individualen lik vesoljne narave.

Andrej Rot, Buenos Aires  
(iz revije 2000, Ljubljana, 1987)

### NAŠ DOM

## Pustna veselica

v soboto, 13. februarja

v nedeljo, 14. februarja

## OBVESTILA

ČETRTEK, 21. januarja:

Seja upravnega sveta Zedinjene Slovenije ob 20. uri.

SREDA, 27. januarja:

Na Pristavi počitniški dnevi za otroke od 4. do 12. leta vsako sredo od 8.30 do 19.

SOBOTA, 30. januarja:

Ob 19.15 uri sv. maša v cerkvi Marije Pomagaj v spomin 40-letnice ustanovitve Društva Slovencev.

SOBOTA, 13. februarja:

Naš dom, San Justo — Pustna veselica.

NEDELJA, 14. februarja:

Naš dom, San Justo — Pustna veselica.

pecificó la traductora de Sinigoi. Supongo que el arcaísmo significaba „sin excusas“, porque si equivalía a sin piedad... Y Eslovenia pugna por escoger el libre mercado. Dusan Sinigoi es el primer dirigente comunista a quien he oído decir la verdad. Triunfará o será drásticamente defenestrado, cosa tampoco improbable en la agitada Yugoslavia de ahora mismo.

## ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE  
REDACCION Y ADMINISTRACION:  
RAMON L. FALCON 4158  
1407 BUENOS AIRES  
ARGENTINA  
Teléfono: 6 9 - 9 5 0 3

Glavni urednik:

Tine Debeljak ml.

Uredniški odbor:

dr. Tine Debeljak, Tone Mizerit,  
dr. Katica Cukjati, Gregor Batagelj

Correo Argentino Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión Nº 3324
Registro Nac. de la Propiedad Intelectual No. 85.462	

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1987: Za Argentino A 100; pri pošiljanju po pošti A 120; Združ. države in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 60 USA dol.; obmejne države Argentine 53 USA dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 45 USA dol.

TALLERES GRAFICOS "VILKO" S.R.L., ESTADOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES - T. E. 362-7215

V soboto, 9. januarja 1988, je odšel k Bogu po zasluženju plačilo, po dolgem trpljenju, moj ljubljeni mož, naš dobri očka, stari očka, brat in stric

**prof. Karel Rakovec**

Prisrčno se zahvaljujemo g. Lenčku in g. Škerbcu za molitve pri krsti in sv. mašo ter tudi dr. Kukovici za molitve pri grobu.

Bog plačaj vsem dobrim prijateljem za vso tolažbo, skrb in pomoč.

Zalujoči:

Danica, žena,  
Ineska, Nora, Eva, hčerke z družinami,  
Tomaž, Danijel, Pavel, sinovi z družinami in ostalo sorodstvo.

San Miguel, Buenos Aires, Ljubljana, Orange (Francija) in Hall in Tirol (Avstrija).

### ZEDINJENA SLOVENIJA

se bo ob 40-letnici ustanovitve DRUŠTVA SLOVENCEV spomnila ustanoviteljev in vseh svojih živih in pokojnih članov pri sv. maši, ki bo v soboto, 30. januarja ob 19.15 uri v cerkvi Marije Pomagaj.

Javna proslava 40-letnice pa bo združena z letošnjim Slovenskim dnevom.

### SAN JUSTO

Emil Cof

(3)

## Društvo Slovencev - Zedinjena Slovenija

1948 — 1962 — 1988

Ko so se organizirale šole v posameznih Domovih, se je šolski odsek zreduciral na šolskega referenta v odboru društva. Ta redno mesečno sklicuje seje šolskih voditeljev Domov, na katerih se rešujejo vsi skupni šolski problemi. Še pred letom 1968 je Zedinjena Slovenija izdala tiskane šolske zvezke za 1. in 2. razred, ki služijo kot abecedniki; v letih 1984-85 pa že drugo predelano izdajo. Leta 1968 je izšla v založbi društva čitanka „Živ-Zav“ za 3. in 4. razred. Za 5. in 6. razred je 1975. leta izšla knjiga „Slovenski svet“. Med tem so izšle tudi razne skupine učnih listov kot „Naslikaj se“, „Postali smo učenci“, „Slike velikih mož“, zgodovinski listi itd.

Skromen je bil začetek naših šol: tako je leta 1949 obiskovalo šolo v 4 krajih 107 otrok, v šolskem letu 71/72 v 10 krajih 660 otrok — poučevalo je 58 učiteljev in učiteljic ter 8 katehetov — in v letu 1986 v 11 krajih 438 otrok, poučevalo pa je 85 učnih moči. V poslovni dobi 68/69 je bila uvedena tudi sistematična te-

lesna vzgoja. V ta namen je šolski odsek pripravil poseben tečaj, katerega se je udeležilo 44 fantov in deklet, ki so tako postali dobri športni vaditelji, ki so nekaj let poučevali v slovenskih šolah otroke pa tudi naraščajnike v slovenskih Domovih.

Šolski otroci tudi sodelujejo pri prireditvah vsakega Doma in imajo vsako leto tri lastne prireditve v Slovenski hiši: začetek šolskega leta, Alojzijevo in Slomškovo proslavo. Navadno uprizorijo primerno otroško igro.

### SOLSKA KOLONIJA

Od leta 1962 dalje vsako leta odhaja na počitnice v počitniški dom dr. Rudolfa Hanželiča v kordobskih hribovih 70 do 100 slovenskih ljudskošolskih otrok. Tu otroci pod nadzorstvom spremljevalcev — večinoma njihovih učiteljev in učiteljic — poleg bivanja v čistem gorskem zraku uživajo v igranju raznih iger, kot nogometa, odbojke in dr., kopanju in izletih na bližnje gore. Veliko tudi

pojejo; poglobljajo pa tudi svoje znanje slovensčine. Tudi v duhovnem pogledu so preskrbljeni, saj so vsak dan pri sv. maši, ki jo daruje duhovni vodja, ki jih spremlja. Vsa skrb za organizacijo je v rokah društvene pisarne; za revnejše otroke tudi preskrbi podpore.

### SLOVENSKI SREDNJEŠOLSKI TEČAJI

Slovenski srednješolski tečaj se je leta 1961 razvil iz že preje ustanovljenih Zveze slovenskih srednješolcev in Dijaškega odseka SDO ter iz literarnega krožka, ki je v l. 1959 pričel pisati v „Mladinski vez“. Pri delu s krožkarji je dr. Marko Kremžar opazil neenako obvladovanje slovensčine; zato je sklenil, da krožek razširi v tečaj. Za sodelovanje je pridobil člane Slovenskega katoliškega akademskega starešinstva (SKAS), ki je tudi vzelo tečaj pod svoje okrilje. Tako je leta 1961 pričel prvi letnik, leta 1962 je bil dodan drugi letnik in leta 1963 tretji letnik, leta 1965 četrti letnik in 1968 peti letnik; tako se je tečaj kompletiral in izenačil z argentinško srednjo šolo.

Proti koncu leta 1963 je dr. Kremžar imenoval tečaj po pred kratkim umrlem ravnatelju Marku Bajuku, početniku slovenskega šolstva v emi-

graciji (še v Avstriji); društvo Zedinjena Slovenija pa je sprejelo tečaj v svoje območje kot avtonomno ustanovo.

Na tečaju se poučujejo sledeči predmeti: verouk, slovensčina, slovenska zgodovina, zgodovina slovenskega slovstva, etnografija, gospodarski zemljepis, svetovni nazori. Vsako leto zadnji letnik pripravi almanah.

Tečaj je skromno pričel leta 1961 z 41 dijaki odn. dijakinjami; v letu 1986 pa je štel 143 dijakov, katere je poučevalo 18 profesorjev.

Prvi profesorji so bili člani SKAS-a, katerim so se kasneje pridružili mlajši in tudi taki, ki so že sami končali ta tečaj. Prvi ravnatelj je bil dr. Marko Kremžar vse do leta 1969 vključno; potem pa so se menjavali na ravnateljskem mestu razni profesorji, ki so ravnateljvali največ po 2 leti.

Poleg slovenskega srednješolskega tečaja „Ravnatelj Marko Bajuk“ je še omeniti odsek v Slovenski vasi, katerega sta pričela Franc Sodja CM in Dušan Sušteršič, ki vzdržuje zvezo s centralo. Pričel je leta 1966; v letu 1986 je imel 35 študentov in 6 profesorjev.

Potem odsek v Bariločah, katerega vodi dr. Vojko Arko s podobnim programom kot centrala, s katero je v

zvezi; v letu 1986 je imel 13 dijakov in 5 profesorjev.

In še odsek v Mendoza, katerega je vodil inž. agr. Marko Bajuk; tudi v zvezi s centralo; pač pa sedaj že nekaj let ne dela.

Delu v tečajih so v veliko pomoč sveti staršev, ki skrbijo za mnogo stvari: za red med odmori, opremo učilnic, snajenje, plačevanje najemnine, priprava malice itd.

Zadnja leta Zedinjena Slovenija podeli najboljšim dijakom vsakega letnika lepo slovensko knjigo za nagrado.

### DRUŠTVENA KNJIŽNICA

Pričetek društvene knjižnice je bilo darilo, katerega je ob prihodu v Argentino v imenu begunskega taborišča v Spittalu izročil pater Ciril Petelin cist. Bilo je nekaj nad 1000 knjig. Potem je društvo, v mejah svojih finančnih možnosti, nakupovalo nove knjige. Mnogo knjig pa je tudi dobilo podarjenih, posebno iz raznih zapuščin. Iz zapuščine pokojnega Miloša Stareta je prešlo preko 100 knjig. Tako ima sedaj knjižnica preko 2.500 slovenskih knjig. Ker je iz raznih zapuščin prešla mnogo knjig, katere je že imela, je te odstopala knjižnicam slovenskih Domov.